

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

การสำรวจข้อมูลสถิติอาชญากรรมภาคประชาชนเป็นโครงการสำรวจข้อมูลอาชญากรรมจากผู้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทั่วประเทศโดยตรง (Crime Victimization Survey) อย่างเป็นทางการที่ได้ดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2551 ข้อมูลสถิติอาชญากรรมภาคประชาชนเป็นการรวบรวมข้อมูลอาชญากรรมในส่วนที่ผู้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมไม่ได้รายงานเหตุต่อเจ้าหน้าที่และรวมถึงคดีอาชญากรรมที่ไม่ได้ถูกรวบรวมไว้ในข้อมูลการรับแจ้งคดีอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อให้ได้ข้อมูลอาชญากรรมที่ถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้น ข้อมูลดังกล่าวจะมีประโยชน์อย่างมากในการนำมาใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ นโยบายและแนวทางการแก้ปัญหาาร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้สามารถตอบรับกับสถานการณ์อาชญากรรมที่เปลี่ยนแปลงไป

กระทรวงยุติธรรม โดยสำนักงานกิจการยุติธรรม เห็นความสำคัญของข้อมูลอาชญากรรมภาคประชาชนดังกล่าว จึงได้ริเริ่มการพัฒนาโครงการนำร่องสำรวจข้อมูลสถิติอาชญากรรมภาคประชาชนตั้งแต่ปีงบประมาณ 2548 เป็นต้นมา โดยเริ่มเก็บข้อมูลนำร่องในเขตกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาคในจังหวัดนครศรีธรรมราช การสำรวจในแต่ละครั้งจะครอบคลุมถึงลักษณะของเหยื่ออาชญากรรม ลักษณะของผู้กระทำผิด พฤติการณ์แห่งคดี เวลาและสถานที่เกิดเหตุ ความเสียหายและผลกระทบจากอาชญากรรม การรายงานเหตุต่อเจ้าหน้าที่ รวมถึงการตอบสนองต่ออาชญากรรมที่ได้รับแจ้งของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผลการสำรวจข้างต้นได้แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มและข้อมูลสภาพปัญหาอาชญากรรมที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์อาชญากรรมที่เกิดขึ้นจริงมากยิ่งขึ้น นอกเหนือจากสถิติการรับแจ้งคดีอาญา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้วยความสำคัญของการดำเนินการดังกล่าว สำนักงานกิจการยุติธรรมจึงได้ขยายผลการสำรวจข้อมูลสถิติอาชญากรรมภาคประชาชนไปทั่วประเทศ ซึ่งได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2551

ในปีงบประมาณ 2555 ได้มีการดำเนินการสำรวจอาชญากรรมภาคประชาชนทั่วประเทศโดยความร่วมมือกับสำนักงานสถิติแห่งชาติทำการสำรวจข้อมูลการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนทั่วประเทศในทุกจังหวัด ภายใต้โครงการสำรวจข้อมูลสถิติอาชญากรรมภาคประชาชน ปี พ.ศ.2555 ซึ่งในการสำรวจข้อมูลสถิติอาชญากรรมภาคประชาชนดังกล่าวจะได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำรายงานผลการสำรวจและข้อค้นพบสำคัญ (Key Findings) เพื่อเผยแพร่ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแก่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม สถาบันการศึกษาและสาธารณชนเพื่อเป็นพื้นฐานของอาชญากรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อเป็น

ข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายแก้ไขปัญหาอาชญากรรมการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม และใช้ประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลอาชญากรรมจากผลสำรวจอาชญากรรมภาคประชาชน (Victim Survey) ให้ทราบถึงข้อมูลที่ได้จากเหยื่ออาชญากรรมอาทิเช่น ลักษณะของเหยื่ออาชญากรรม ลักษณะของผู้กระทำผิด พฤติการณ์แห่งคดี เวลาและสถานที่เกิดเหตุ ความเสียหายและผลกระทบจากอาชญากรรม การรายงานเหตุต่อเจ้าหน้าที่ การตอบสนองต่ออาชญากรรมที่ได้รับแจ้งของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และข้อค้นพบสำคัญเกี่ยวกับการวิเคราะห์สถานการณ์อาชญากรรมที่ได้จากผลสำรวจ เป็นต้น

1.2.2 เพื่อนำเสนอและเผยแพร่ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจข้อมูลสถิติอาชญากรรมภาคประชาชนอันเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม การเตรียมความพร้อมของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม และใช้ประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

1.2.3 เพื่อนำปัญหาข้อขัดข้องและพิจารณาประเด็นต่าง ๆ พัฒนาแนวทางและเตรียมการสำรวจอาชญากรรมภาคประชาชนทั่วประเทศในครั้งต่อไป

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย

ในการวิเคราะห์และจัดทำรายงานข้อมูลสถิติอาชญากรรมภาคประชาชนทั่วประเทศ มีรายละเอียดเนื้อหา ดังนี้

(1) ทำการทบทวนวรรณกรรมแนวคิดในการวิเคราะห์การสำรวจอาชญากรรม (Crime Victimization Survey) ในต่างประเทศทั้งในส่วนประเทศที่พัฒนาแล้ว ประเทศทางแถบเอเชีย และประเทศในภูมิภาคเดียวกับประเทศไทย โดยเปรียบเทียบแนวคิด และข้อดีข้อเสีย เพื่อนำมาพัฒนาปรับใช้กับประเทศไทย

(2) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลให้ทราบถึงข้อมูลทางอาชญาวิทยาที่ได้จากการสำรวจเหยื่ออาชญากรรม

- ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำผิดและรายละเอียดลักษณะของการถูกระทำ
- ข้อมูลลักษณะของเหยื่ออาชญากรรม
- การทราบเหตุและการตอบสนองของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
- ข้อมูลอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

(3) ทำการเปรียบเทียบในระดับพื้นที่ (เช่น เปรียบเทียบระดับภาค กรุงเทพมหานคร) และเปรียบเทียบในเขตเทศบาลกับนอกเขตเทศบาล

(4) วิเคราะห์ความสัมพันธ์และแนวโน้ม (Connection/Relationship/Tendency)

ยกตัวอย่างเช่น

- วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของเหยื่ออาชญากรรม สิ่งแวดล้อมของการถูกกระทำผิด และการเกิดอาชญากรรม
- วิเคราะห์โอกาสในการเกิดอาชญากรรม ความถี่ และความสัมพันธ์ระหว่างเวลา/สถานที่
- ความสัมพันธ์ของอาชญากรรมกับลักษณะที่พิกอาศัย
- ความสัมพันธ์ของเพศและอายุของเหยื่อกับการเกิดอาชญากรรม
- ประเภทของอาชญากรรมกับการทราบเหตุของเจ้าหน้าที่
- เปรียบเทียบข้อมูลในภาพรวมหรือประเด็นที่น่าสนใจของการสำรวจข้อมูลสถิติอาชญากรรมภาคประชาชนที่ ทั่วประเทศในปี พ.ศ.2551 กับปี พ.ศ.2555
- ข้อมูลอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

(5) ประเด็นข้อค้นพบอื่นๆ ที่น่าสนใจ

1.3.2 ขอบเขตด้านระยะเวลาในการวิจัย

121 วัน นับแต่วันลงนามในสัญญา รวมระยะเวลาในการวิจัยทั้งสิ้น จำนวน 4 เดือน

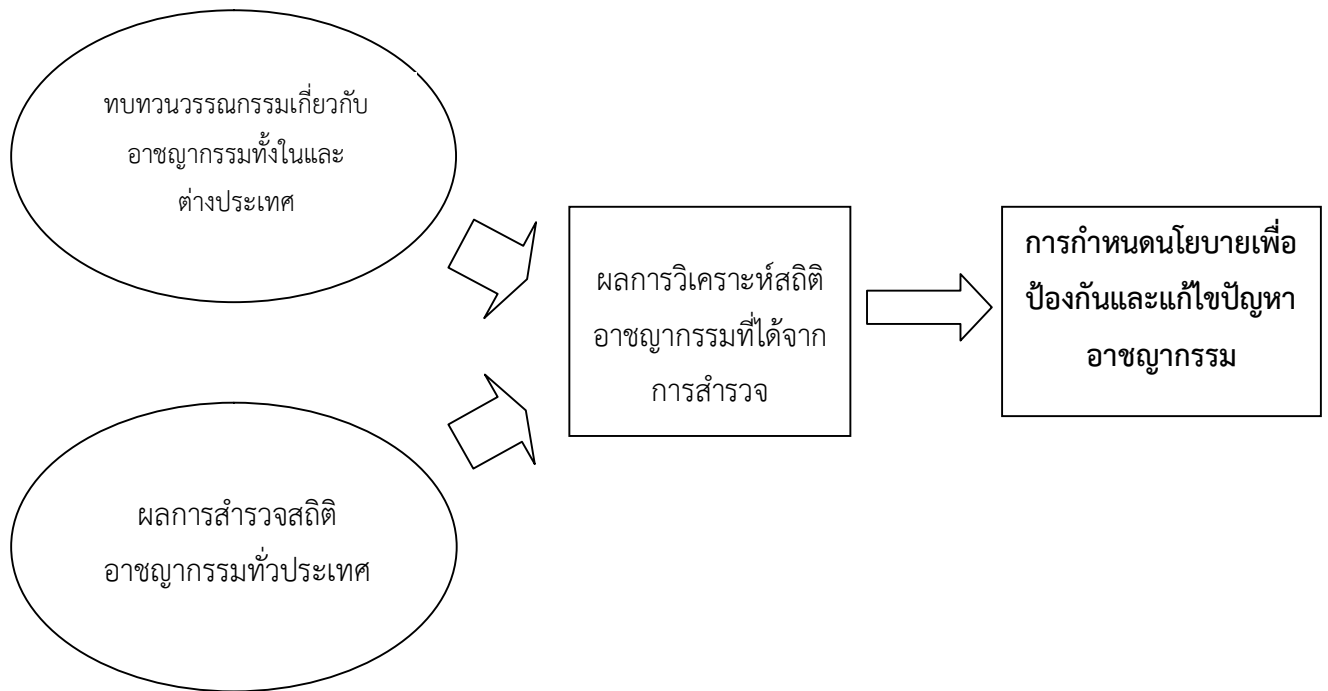
1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 รายงานแนวโน้มและสถานการณ์อาชญากรรมสำคัญที่ได้จากผลการสำรวจข้อมูลอาชญากรรมภาคประชาชนเพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบายและเชิงวิชาการ

1.4.2 แนวทางการปรับปรุงพัฒนารูปแบบและเตรียมการสำรวจอาชญากรรมภาคประชาชนในระดับประเทศอย่างต่อเนื่องในอนาคต

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยทำการวิจัยโดยการศึกษาทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับอาชญากรรมทั้งในและต่างประเทศ และนำแนวความคิดที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์มาเปรียบเทียบเพื่อพัฒนาและปรับใช้กับประเทศไทย และทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบในระดับพื้นที่พร้อมทั้งวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์และแนวโน้มเกี่ยวกับอาชญากรรมในประเทศไทย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.6 นิยามปฏิบัติการ

ข้อมูลสถิติอาชญากรรมภาคประชาชน หมายถึง ข้อมูลอาชญากรรมจากผู้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม โดยตรง ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ

เหยื่ออาชญากรรม (Victim of Crime) หมายถึง ผู้ประสบผลร้ายหรือความเสียหาย ทั้งด้านชีวิต ร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน อันเนื่องมาจากการละเมิดกฎหมาย ไม่ว่าเหยื่ออาชญากรรมนั้นจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล

พฤติกรรมแห่งคดี หมายถึง สิ่งที่เกิดกระทำ, เหตุการณ์ที่เป็นมาหรือที่จะเป็นไป ความเป็นไปในเวลากระทำการก่อคดี

ผู้ประสบเหตุอาชญากรรม หมายถึง บุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์ การเกิดอาชญากรรมด้วยตนเอง หรือได้รับผลกระทบโดยตรงจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น ของในบ้าน ถูกขโมยทำให้ผู้ตอบสัมภาษณ์ต้องเสียเงินซื้อของมาทดแทน

อาชญากรรมต่อทรัพย์สิน หมายถึง อาชญากรรมที่ผู้กระทำความผิด ได้กระทำให้โดย

- 1) การขโมยหรือพยายามขโมยทรัพย์สินรวมถึงยานพาหนะ
- 2) การบุกรุกหรือพยายามบุกรุกเข้าเขตภายในรั้วบ้านที่พักอาศัย
- 3) มีผู้ตั้งใจก่อความเสียหายทำลายทรัพย์สิน

อาชญากรรมต่อชีวิตและร่างกาย หมายถึง อาชญากรรมที่มีผู้เจตนากระทำต่อชีวิตร่างกายต่อผู้อื่นโดยตรง เช่น ลักพาเด็ก ทำร้าย พยายามทำร้าย คุกคาม ลอบติดตาม ช่มชู้ว่าจะทำร้ายร่างกายหรือฆ่า (ไม่รวมถึงการใช้กำลังข่มขืนกระทำชำเรา หรือทำร้ายเพื่อพยายามข่มขืนกระทำชำเรา)

อาชญากรรมทางเพศ หมายถึง การกระทำความผิดทางเพศที่ผู้กระทำความผิดอาจกระทำตามลำพัง หรือรวมกันเป็นกลุ่มกระทำความผิดต่อชายหรือหญิงก็ตามโดยผู้ถูกกระทำนั้นไม่ได้เต็มใจ หรืออยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือถูกทำให้เข้าใจผิดว่าผู้กระทำเป็นบุคคลอื่น ได้แก่ ช่มชู้ คุกคามด้วยวาจาว่าจะข่มขืนกระทำชำเรา พยายามที่จะกระทำความอนาจารพยายามล่วงเกินทางเพศกระทำอนาจาร/ล่วงเกินทางเพศ พยายามที่จะข่มขืนกระทำชำเรา ข่มขืนกระทำชำเราในลักษณะโหมโรง

อาชญากรรมเกี่ยวกับการแอบอ้างใช้ข้อมูล/เอกสารส่วนตัว เป็นการกระทำความผิดทางอาญาที่กระทำความผิดได้นำข้อมูลส่วนตัว เอกสารส่วนตัว หรือข้อมูลทางการเงินของผู้ถูกกระทำไปแอบอ้างใช้ โดยไม่ได้รับความยินยอม เช่น บัตรเครดิต บัตรประชาชน รวมถึงการที่ทั้งสองฝ่ายร่วมกันกระทำการโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น ให้ผู้อื่น(เพื่อน) ยืมบัตรประชาชนไปแสดงตนว่าอายุเกินกว่า 20 ปี เพื่อเข้าไปในสถานบันเทิงที่ทางราชการกำหนด และการขโมยเลขบัตรเครดิต หรือรหัสบัตรเครดิตเงินสดเอทีเอ็ม)